

## PRÁVNÁ GEOGRAFIA: INTERPRETÁCIA V KONTEXTOCH JURISPRUDENCIE A METAGEOGRAFIE

René Matlovič

---

*Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta humanitných a prírodných vied, Katedra geografie a aplikovanej geoinformatiky, e-mail: rene.matlovic@unipo.sk*

**Abstract:** Paper focuses on legal geography as a scientific discipline and interdisciplinary field of research. The jurisprudence and meta-geographical contexts are considered. The history, scope, concepts and main streams of legal geography are discussed in the contribution. There are two main orientations of legal geography presented in this paper: conventional legal geography and critical legal geography. The main concept of legal geography is the legal system concept. There is a brief overview of legal systems in the world in this contribution. In the context of geography, we have included legal geography among sub-disciplines of human geography, whose task is to analyze the spatial aspects of legal systems and their interactions with other elements of the physical geographic and humane geographic sphere.

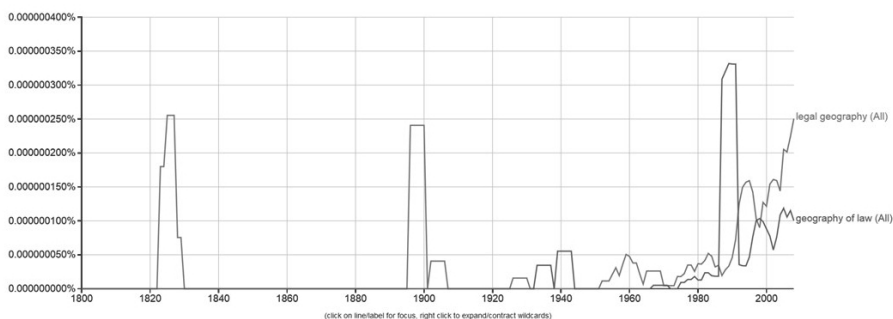
**Key words:** geography, law, geography of law, jurisprudence, legal geography, legal system, meta-geography, spatial turn

### 1 ÚVOD A KONCEPTUÁLNY RÁMEC

V súčasnej epoche intenzívnej globalizácie dochádza k výraznému nárastu relevancie priestorových aspektov ľudskej spoločnosti a jej aktivít. Odráža sa to v akcelerácii interdisciplinárnych výskumov. Fenoménom stimulujúcim tento vývoj k interdisciplinarite a transdisciplinarite v rámci spoločenských vied sa stal priestorový obrat, ku ktorého iniciátorom sa zaradili M. Foucault, H. Lefebvre a D. Harvey (Warf a Arias, 2009, s. 3-4). Priestor, priestorovosť, produkcia priestoru, priestorizácia, priestorová diferenciacia, priestorové nerovnosti, priestorové procesy a pod. už teda nie sú výsostnou doménou geografov, ale záujem o nich prejavujú i ekonómovia, sociológovia a v neposlednom rade i právní teoretici.

Interdisciplinárna spolupráca právnych teoretikov a humánnych geografov vyústila do vzniku právnej geografie, ktorá je stále ešte len v iniciálnom štádiu rozvoja. Do istej miery sa to prejavuje aj tým, že sa doposiaľ nestabilizovala ani základná terminológia. V anglofónnej literatúre sa môžeme stretnúť ako s pomenovaním právná

geografia (angl. *legal geography*), tak aj geografia práva (angl. *geography of law*). Analýza frekvencie výskytu uvedených pomenovaní v anglofónnom korpuse programom Google Books Ngram Viewer v r. 1800 – 2008 ukazuje, že v ostatných decéniách sa výraznejšie presadil názov právna geografia (obr. 1). Frekvenčné krivky zároveň potvrdzujú zvýšený záujem o právno-geografickú problematiku, najmä od 80. rokov 20. storočia. V ďalšom texte budeme preto preferovať pomenovanie právna geografia. Tento názov považujeme za výstižnejší predovšetkým z dôvodu, že jednou z výrazných domén jej skúmania je vplyv právnych regulácií na geografické prostredie. Názov geografia práva (angl. *geography of law*) totiž evokuje zúženie jej záberu na priestorové aspekty právnych systémov.



**Obrázok 1** Frekvencia výskytu termínov „legal geography“ a „geography of law“ v anglickom korpuse podľa Google Books Ngram Viewer v r. 1800 – 2008.

Zdroj: <https://books.google.com/ngrams/>

Niektorí protagonisti právnej geografie (napr. Braverman et al., 2014, s. 1) ju nepovažujú za subdisciplínu humánnej geografie. Skôr ju charakterizujú ako interdisciplinárne bádateľské pole, v ktorom sa uplatňujú poznatky z mnohých disciplín – napr. historickej geografie, právnej teórie, právnej sociológie, právnej antropológie a právnej histórie. Jej konštituovanie opierajú o obsah a problémové zameranie výskumu a menej o sebadeklaráciu odborovej identity vedcov. V právnej geografii sa do popredia dostáva priestor, ktorý jej slúži ako organizačný princíp (Braverman et al., 2014, s. 2). Títo autori konštatujú, že právna geografia je zatiaľ ešte málo viditeľná. Nemá vytvorené inštitucionálne štruktúry a je len zriedkavo zahrnutá do edukácie na akademických právnických a geografických pracoviskách. Títo autori rozlíšili tri spôsoby právno-geografického výskumu – (mono) disciplinárny mód v rámci jurisprudencie alebo geografie, interdisciplinárny mód a transdisciplinárny, resp. postdisciplinárny mód (Braverman et al., 2014, s. 2).

Toto konštatovanie sa v plnej miere vzťahuje aj na situáciu v slovenskej geografickej komunite. V odbornej literatúre slovenskej proveniencie absentujú práce, ktoré by konceptualizovali túto problematiku. To však neznamená, že právne aspekty zostali mimo pozornosti slovenských geografov. V ostatných decéniách vznikol celý rad publikácií, ktoré sa zaoberajú určitými aspektami práva a jeho vzťahov s geografickým prostredím. Tieto práce sú zväčša situované do rámca politickej geo-

grafie, najmä geografie verejnej politiky a geografie verejnej správy (napr. Buček 1996, 2000, 2003, 2008, 2011; Malíková a Buček, 1998; Slavík, 1997; Slavík a Švoňavec, 1996) a explicitne sa k právnej geografii nehlásia.

Rastúci záujem o aplikáciu geografickej bádateľskej optiky na rozličné aspekty práva postavilo pred nás výzvu, aby aj slovenská geografia venovala tejto problematike väčšiu pozornosť a uvažovala aj o prípadnom rozšírení kurikulárnej štruktúry terciárnej edukácie geografov o právnú geografiu.

Cieľom tohto prehľadového príspevku je preto stručne načrtnúť teoretický rámec právo-geografickej problematiky. Jeho splnenie si vyžaduje prediskutovanie a vymedzenie právnej geografie ako vednej disciplíny a to ako v kontexte právnej teórie (jurisprudencie), tak aj v metageografickom kontexte. Súčasťou tejto snahy bude stručná charakteristika historického vývoja skúmania vzťahov medzi právom a geografickým prostredím, priestorom a ľudskou spoločnosťou.

## 2 VZŤAHY MEDZI PRÁVOM A GEOGRAFIU V HISTORICKEJ PERSPEKTÍVE

Vzťah medzi právom a humánnou geografiou má komplexnú povahu, ktorá nie je doposiaľ dostatočne preskúmaná. Je evidentné, že právo, resp. zákonnosť zanecháva svoju pečať v krajine. Právne predpisy a regulácie štrukturalizujú priestorovosť nášho každodenného života. Právo nie je všade rovnaké. Záonné úpravy týkajúce sa pozemkov, domov, verejných priestorov, miest, štátov a medzinárodných subjektov sú svojou podstatou právne i priestorové a potvrdzujú komplexnosť a zložitosť právnej geografie. Taktiež je evidentné, že sociálny a priestorový kontext má zreteľný vplyv na právne rozhodnutia (Delaney, 2009, s. 165).

Najstarší výskumný smer právnej geografie sa spája so *štúdiom regionálnej diferenciacie práva a skúmaním vplyvu priestoru a geografického prostredia na právo*. Prvé relevantné práce sa objavili už v 16. storočí. Francúzsky teoretik Bodin (1576) sa zaslúžil o prvé systematické vyjadrenie princípu suverenity ako kľúčového základu pre výkon štátnej moci. Vplyv geografických podmienok na formovanie osobitného charakteru právneho systému v konkrétnom priestore (štáte) si všimli osvietení myslitelia v 18. storočí (napr. Montesquieu), podľa ktorého by mali zákony zodpovedať geografickým podmienkam krajiny – napr. miera izolácie (ostrovne verus vnútrozemské štáty, prístup k moru, vertikálna a horizontálna členitosť georeliéfu, úrodnosť pôd, zásoby nerastných surovín, klíma a vodný režim). Tieto podmienky vplývali na mieru sebestačnosti krajiny a teda diferencovanú nutnosť kooperácie s inými štátmi. Od pôsobenia týchto faktorov sa odvíjali ďalšie demografické, sociálne, ekonomické, kultúrne, politické a ideologické špecifiká, ktoré sa odrážali v právnej regulácii. Právna regulácia takto odrážala záujmy danej krajiny (Tóthová, 2010, s. 34). Módna vlna geografického determinizmu, ktorý absolutizoval vplyv prírodného prostredia na ľudskú spoločnosť, neobišla začiatkom 20. storočia ani právnú geografiu. Dokumentuje to súborná práca (Kocourek a Wigmore, 1918), v ktorej sa autorsky prejavila aj popredná reprezentantka tohto prístupu

Semple (1918). Wigmore (1928, 1929) sa zaoberal aj mapovaním a prehľadom právnych systémov vo svete. Detailnejšie preskúmal japonské právo (Blomley, 2000, s. 435). Dominujúca orientácia na štúdium vplyvu geografického prostredia na právo postupne doznievala a vystriedali ju iné prístupy, ktoré upozornili aj na význam sledovania pôsobenia práva na krajinu (napr. Whittlesey, 1935). Objavili sa ďalšie práce zamerané na priestorové dôsledky právnych regulácií a morské právo (Sand, 1971; Alexander, 1968).

Právna geografia však patrila medzi málo rozpracované oblasti jurisprudencie a geografie. Súviselo to s tým, že prakticky až do 80. rokov 20. storočia si bádatelia neuvedomili relevanciu geografickej perspektívy v rámci riešenia právnych otázok. Prienik teoretikov práva a humánnych geografov v interpretačných rámcoch, či terminológii bol minimálny a to aj napriek pomerne silnej tradícii interdisciplinárneho prístupu v oboch táboroch (Delaney, 2009, s. 165). K intenzívnejšiemu rozvoju právnej geografie však dochádza až od 80. rokov 20. storočia. Situácia sa začala meniť v dôsledku nových paradigiem, ktoré sa objavili v humánnej geografii v 70. rokoch 20. storočia. Išlo o sformovanie kritickej geografie a humanistickej geografie. Kritická geografia priniesla do centra záujmu geografie agendu priestorových nerovností, sociálnej spravodlivosti a moci. Taktiež išlo o otázky sociálnej produkcie priestoru, pričom podmienky tejto produkcie boli späté s mocou. Išlo najmä o úsilie marxistickej, feministickej a neskôr i postkoloniálnej geografie. Humanistická geografia priniesla zvýšenie záujmu o hodnoty, významy, interpretácie, diskurzy a problémy reprezentácie. Forest (2000, s. 6) v tejto súvislosti presadzoval kontextuálnu bádateľskú perspektívu, ktorej ukotvenie videl v hermeneutickej filozofii. Podľa nej právo tvorí a charakterizuje miesta rozličnými spôsobmi, osobitne prostredníctvom používania jazyka. Kontextuálny prístup podľa neho odmietol ako scientistický (pozitivistický) prístup opierajúci sa o apriórne predpoklady objektivity geografických poznatkov, tak aj prístupy radikálneho antifundacionalizmu v postmodernistickej geografii. Kontextuálna analýza si vyžaduje pochopenie významu právnych textov ako aj pochopenie kontextu, v ktorom tieto právne texty vznikali.

Tento vývoj v geografii bol sprevádzaný významnými zmenami v oblasti jurisprudencie. Tak ako sa humánna geografia otvorila externým vplyvom, podobne to bolo s anglofónnou právnou vedou. Objavili sa kritické právne štúdie (*critical legal studies*), ktoré sa vyznačovali implementáciou marxizmu a postštrukturalizmu do právnych analýz. V tomto období mnoho sociálnych vedcov situovalo svoj výskum do rámca kritickej paradigmy (Delaney, 2009, s. 165-166). Príkladom sú práce G. Clarka, ktorý sa zaoberal modelmi miestnej autonómie (Clark, 1985). Viacerí autori sa v 80. rokoch 20. stor. pokúsili konceptualizovať právnu geografiu ako platformu interdisciplinárnej spolupráce medzi jurisprudenciou a humánnou geografiou (napr. Clark, 1989; Grossfeld, 1983; Blacksell et al., 1986; Blomley a Clark, 1990). Právno-geografický výskum začal vo väčšej miere reflektovať problematiku spôsobov vzájomného prepojenia priestoru, práva a spoločnosti (napr. Blomley, 1994), čo súviselo s adaptáciou konceptu sociálnej produkcie priestoru francúzskeho sociológa H. Lefebvra (Bennett a Layard, 2015, s. 408). Blomley (1994) sa pokúsil načrtnúť metodológiu právnej geografie, pričom sa snažil vyhnúť dvom známym nástrahám.

Prvou z nich bol priestorový fetišizmus a geografický determinizmus ranej regionalistickej školy právnej komparatistiky. Druhou nástrahou bol nevyvážený instrumentalizmus, ktorý považoval za samozrejmy objektívny status imperialistického pozitivistického práva umiestneného v priestore, považovanom za kontajner (Butler, 2009). Blomey (1994) vniesol do teoretického rámca právnej geografie koncept „pletenca“ (angl. *splice*), s ktorým podobné konceptu nomosféry (Delaney, 2010) a konceptu právnych krajín (angl. *lawscapes*) (Philippopoulos-Mihalopoulos, 2007; Graham, 2010).

Pozoruhodným prínosom k teoretickému uvažovaniu o vzájomnom vzťahu medzi právom a priestorom sú práce Santosa (1985, 1995), ktorý vychádzal z metodológie právneho pluralizmu. Poukázal na väzbu medzi rozličnými priestorovými mierkami a fenoménom právnej regulácie, čiže na koexistenciu a prelínanie sa rozličných právnych poriadkov v jednotlivých miestach. V tejto súvislosti zaviedol koncept interlegality (Santos, 1995, s. 473). Tieto podobné koncepty vyjadrujú prípady alebo momenty, kde nachádzajú miesto právne informované rozhodnutia a akty, v zmysle udalosti späté s právnym úkonom, ako aj v zmysle ich priestorovej lokalizácie a vtelenia v dvojakom zmysle – ako udalosť vynorenia sa konania. Ide o miestne prijaté kódovanie, ktoré viaže v sebe ako právny, tak aj priestorový význam (Bennett a Layard, 2015, s. 410).

Právo sa dostalo do centra pozornosti aj medzi geografmi, ktorí sa zaoberajú aplikovanou geografiou zameranou na riešenie konkrétnych problémov praxe. Ide napríklad o environmentálne regulácie. Záujem o právne úpravy environmentálnych rizík, ochrany prírodných zdrojov, využitia zeme a územného plánovania sa stali frekventovanou témou právnej geografie v ostatných decéniách (napr. Platt, 1996; Thomson et al., 1997). Pomerne obsiahla literatúra sa venuje problematike aplikácie práva v manažmente urbánneho rozvoja (napr. Blomley, 2004; Frug 1980, 1998; Moran a McGhee, 1998; Stanley, 1996), v problematike kontroly verejného priestoru (Mitchell, 1997; Killian, 1998), v geografii regulácie (napr. Goodwin a Painter, 1996) a v bytovej politike (napr. Stewart a Burrige, 1989). Právno-geografické výskumné techniky nachádzajú svoje uplatnenie aj v iných bádateľských agendách ako sú napr. problematika migrácie, utečencov, udeľovania azylu, zadržovania, vydávania a mučenia osôb (napr. D'Arcus, 2014; White, 2002), otázky pestovania narkotík (Williams, 2013), či právne aspekty satelitov na obežnej dráhe Zeme (Collis, 2009). Prehľad ďalších prác z pertraktovanej problematiky podáva Delaney (2015).

Sumarizujúci stručný náčrt vývoja právnej geografie je možné podľa Delaney (2009) identifikovať dva základné smery, ktoré v nej v súčasnosti dominujú. Prvý z nich tvorí *konvenčná právna geografia*, ktorá pracuje s tradičným chápaním práva, priestoru a geografického výskumu. Využíva tradičné metódy sociálno-vedného a humánno-geografického výskumu a zameriava sa na inventarizáciu a deskripciu. Nezaobrá sa hlbšími teoretickými reflexiami a má skôr empirické zameranie s vyústením do praxe. Typickým príkladom jej snáh sú komparatívne analýzy divergentných a konvergentných črt rozličných právnych režimov, čo štúdium geografických efektov meniacich sa právnych predpisov. Ide o výskumy s aplikácnym vyústením do rozličných technických štúdií. Praktickými oblasťami ich vyústenia sú napr. ve-

rejná správa, právna regionalizácia, štúdium využitia zeme, územné plánovanie, environmentálne plánovanie a pod.

Druhým smerom je *kritická právna geografia*, pre ktorú je príznačná cieľavedomá práca so sociálnymi teóriami a filozofiou. Na rozdiel od konvenčnej právnej geografie je orientovaná problémovo vo vzťahu k sociálno-právnym a právno-priestorovým teoretickým konceptom. Má angažovaný a kritický postoj k aktuálnym spoločenským a politickým usporiadaniam. Reprezentujú ju najmä radikálne orientovaní bádatelia, ktorí sa sústreďujú na demystifikáciu právnych ideológií (Delaney, 2009, s. 165). Philippopoulos-Mihalopoulos (2010, s. 1) napríklad poukázal na paradox, ktorý podľa jeho názoru vytvoril priestorový obrat v jurisprudencii. Súvisí to s tým, že práce autorov pochádzajúce z tábora právnej vedy (ako protiklad k prácam autorov pochádzajúcich z tábora geografie) sa vyznačujú podľa neho čoraz vyššou indiferentnosťou smerom k teoretickému porozumeniu konceptu priestoru (Philippopoulos-Mihalopoulos, 2010, s. 4).

Bennett a Layard (2015) reflektujú najnovšie trendy vo vývoji geografického myslenia ako sú relačná a augmentovaná (rozšírená) humánna geografia a poukazujú na Whatmore (2006), ktorá konštatovala, že geografia je spoločenská veda s najlepšou pozíciou z hľadiska uchopenia materiálneho charakteru sveta a nášho zasieťovania do neho. Právna geografia preto poskytuje najlepší spôsob vysvetlenia zakorenených a ukotvených efektov práva v konštituovaní sveta ako aj najlepší spôsob spochybnenia dojmu, že právo sa snaží o dematerializáciu, marginalizáciu špecifickosti (lokálnej odlišnosti) a vymazanie priestorovosti (Bennett a Layard, 2015, s. 419).

### **3 VYMEDZENIE PRÁVNEJ GEOGRAFIE AKO VEDNEJ DISCIPLÍNY**

Problém vymedzenia právnej geografie ako vednej disciplíny je možné riešiť viacerými spôsobmi. Najčastejšie sa opierame o ontologické kritérium a vedu vymedzujeme na základe jej objektu skúmania. Druhý často uplatňovaný spôsob sa opiera o epistemologické kritérium, kde do úvahy berieme špecifickú bádateľskú optiku, ktorou vedná disciplína skúma daný objekt. V prípade právnej geografie je relevantné diskutovať o dvoch kontextoch jej delimitácie – kontexte jurisprudencie, čiže právnej vedy a metageografickom kontexte.

#### **3.1. Právna geografia z hľadiska jurisprudencie**

Objektom právnej vedy je podľa Zoubeka (2016, s. 33) „právo ako konkrétny a abstraktný fenomén, pričom právna veda skúma najmä základné právne a štátoprávne princípy, pojmy a inštitúty a rozpracováva teórie noriem a realizácie práva“. Definovať právo ako objekt výskumu právnej vedy je komplikovaný problém. Súvisí to z rozličnými kategóriami práva.

Z hľadiska pôvodu rozlišujeme prirodzené právo a pozitívne právo. Prirodzené právo je považované za objektívne dané, resp. vrodené (napr. od prírody, Boha

a pod.). Normotvorcom je v tomto prípade vyššia objektívna realita s apriórnou absolútnosťou (napr. *Ius divinum* v teokratických kresťanských koncepciách, „šaría“ v islamskom práve, *dharma* v hinduizme, svetový absolútny duch v idealistických koncepciách, postmoderná koncepcia univerzality ľudských práv a pod.) (Zoubek, 2016, s. 43-44). Platnosť prirodzeného práva nie je obmedzená časopriestorom, čo na prvý pohľad neguje relevanciu jeho geografického skúmania. Na druhej strane sú predstavy o kategórii absolútneho normotvorcu výrazne priestorovo diferencované podľa jednotlivých religióznych a civilizačných systémov, čo opäť vracia geografickú výskumnú perspektívu do hry. V prípade pozitívneho práva je normotvorcom subjekt (napr. štát, panovník, parlament, sudca, vláda alebo iný ľudský činiteľ), ktorý sa vyznačuje relatívnosťou (Zoubek, 2016, s. 41-43). Ide teda o právo platné v určitom časopriestore, čo vytvára priestor pre relevanciu jeho geografického skúmania. Okrem právneho normatívneho systému existujú aj neprávne normatívne systémy. Sú to morálny systém, náboženské normy, politické normy, technické normy, štandardizované postupy, spoločenská etiketa, obrady, miestne obyčaje a tradície, pravopisné pravidlá, športové pravidlá a pod. Ak tieto získajú štátom stanovenú formu zdroja práva, stávajú sa právnymi normami (Zoubek, 2016, s. 63-64).

Pozitívne právo vystupuje v dvoch formách – ako objektívne právo a subjektívne právo. Pod objektívnym právom (angl. *law*) rozumieme otvorený, dynamický a účelový systém záväzných pravidiel správania (noriem a regulatív), vydávaný orgánmi verejnej moci špecifickou formou, ktoré sú v prípade potreby vynucované príslušnými (štát, medzinárodné spoločenstvo) mocenskými prostriedkami (Gerloch, 2007, s. 20; Knapp, 1995, s. 50; Zoubek, 2016, s. 36-37). Pozitívne právo je aktuálne a platné. Pri skúmaní sa môžeme stretnúť s historickým právom, ktoré je zrušené a neplatné a obsolentným právom, ktoré nie je zrušené, ale sa neuplatňuje, pretože stratilo aktuálnosť alebo upadlo do zabudnutia (Zoubek, 2016, s. 37). Pod subjektívnym právom (angl. *right*) rozumieme súhrn právnymi normami ustanovených a štátom zaručených možností konania, ktoré sú dané subjektu práva. Súčasťou týchto možností je možnosť byť subjektom, resp. nositeľom práva, možnosť správať sa dovoľeným spôsobom, možnosť vyžadovať a vynucovať zodpovedajúce správanie iných subjektov práva (Zoubek, 2016, s. 39-40).

V zmysle Gerlocha (2007, s. 19) je možné vymedziť niekoľko rovín skúmania práva – normatívnu, sociálnu, axiologickú, mocenskú a informačnú. V rámci normatívnej roviny sa pozornosť sústreďuje na právo ako na systém pravidiel regulujúcich správanie sa subjektov. V sociálnej rovine sa koncentruje na štúdium spôsobov ako systém spoločenských vzťahov určuje a ovplyvňuje obsah právnych noriem a tiež recipročne ako tento spoločenský systém reaguje na normatívnu reguláciu. V axiologickej rovine sú skúmané systémy hodnôt, ktoré sú sprostredkované normatívnu reguláciou. V mocenskej rovine sa sleduje právo ako prostriedok uskutočňovania štátnej alebo medzinárodnej politiky. V informačnej rovine ide o štúdium práva ako nositeľa informácií pre adresátov noriem (Gerloch, 2007 in Zoubek, 2016, s. 34-35).

Jurisprudencia sa vzhľadom na komplikovanosť a štruktúru práva ako objektu svojho skúmania člení na mnohé subdisciplíny a špecializácie (tab. 1).

**Tabuľka 1** Členenie právnych vied

Skupina	Vedné disciplíny
<b>Všeobecné právne vedy</b>	filozofia práva, teória práva, dejiny právneho myslenia, všeobecné a regionálne právne dejiny, právna komparatistika, právna metodológia
<b>Špeciálne právne vedy</b>	konštitucionalistika (veda o ústavnom práve) a štátoveda, veda o správnom práve, veda o finančnom práve, veda o trestnom práve, veda o občianskom a rodinnom práve, veda o obchodnom a živnostenskom práve, veda o pracovnom práve, veda o práve sociálneho zabezpečenia, veda o medzinárodnom práve súkromnom, veda o medzinárodnom práve verejnom (internacionalistika), veda o európskom práve (europeistika) a i.
<b>Pomocné právne vedy</b>	právna sociológia, právna psychológia, právna politológia, právna sémantika, právna rétorika, právna logika, právna informatika, <b>právna geografia</b> , právna etika, právna axiológia, právna biológia a i.
<b>Aplikované právne vedy</b>	kriminalistika, kriminológia, forenzné disciplíny a i.

Zdroj: upravené podľa Zoubeka (2016, s. 33-34)

Z nášho hľadiska je relevantné upozorniť na postavenie právnej geografie v tomto členení. Za tab. 1 vyplýva, že ju radíme medzi pomocné právne vedy. Jej chápanie na pôde právnych vied je pomerne úzke. Jej úlohou je skúmať a objasňovať teritoriálne (priestorové) pôsobenie jednotlivých právnych systémov. Okrem toho sa v teoretických prácach uvádza aj geografická podmienenosť práva (Knapp, 1996 in Tóthová, 2010, s. 16).

### 3.2. Právna geografia z hľadiska metageografie

Pri vymedzovaní a odôvodňovaní autonómie vednej disciplíny sa môžeme opierať o viaceré hľadiská. Najčastejšie pracujeme s ontologickým a epistemologickým prístupom.

V rámci ontologického odôvodnenia právnej geografie sa opierame o vymedzenie objektu skúmania. Ide o pomerne komplikovaný metageografický problém. Hampl (2000, s. 36) konštatuje, že geografia je jedinou špeciálnou vedou, ktorá sa zaoberá všetkými kvalitatívnymi druhmi javov. Za objekt geografie sa tradične považuje krajinná sféra Zeme, ktorá je tvorená vzájomne podmienenými geosférami. Podľa Demeka (1987, s. 20-21) a následného upresnenia Matloviča (2006, s. 19) krajinnú sféru Zeme tvorí päť typov kvalitatívne odlišných a vzájomne previazaných geosfér, líšiacich sa stupňom vývojovej zložitosti a komplexnosti. Ide o geosféry materiálnej povahy anorganického pôvodu, geosféru materiálnej povahy anorganicko-organického pôvodu, geosféru materiálnej povahy organického pôvodu, geosféry materiálnej povahy antropogénneho pôvodu a geosféry nemateriálnej povahy antropogénneho pôvodu. Jednotlivé geosféry a ich komponenty môžu byť skúmané relatívne autonómne systematickými geografickými disciplínami fyzickej a humánnej geografie. Iný spôsob je ich komplexné štúdium v regionálnych komplexoch rozličnej dimenzie v rámci lokálno-globálneho kontinua. To je doména regionálnej geografie (tab. 2).



**Tabuľka 2** Členenie geografických vied

Skupina	Vedné disciplíny
<b>Všeobecné geografické vedy</b>	metageografia, dejiny geografického myslenia, teoretická geografia, metodológia geografie
<b>Fyzická geografia</b>	litogeografia, morfogeografia a geomorfológia, klimageografia, hydrogeografia, pedogeografia, biogeografia, geokryológia, oceánografia, paleogeografia, geografia prírodných zdrojov, komplexná abiotická geografia, komplexná biotická geografia, komplexná fyzická geografia (náuka o krajine, geoekológia) a i.
<b>Humánna geografia</b>	geografia obyvateľstva, geografia sídiel, geografia poľnohospodárstva, lesného a vodného hospodárstva, geografia priemyslu, geografia dopravy, geografia služieb, geografia obchodu, geografia cestovného ruchu, geografia vzdelávania a vedy, geografia kultúry, sociálna geografia, ekonomická geografia, politická geografia a geopolitika, geografia religii, <b>právna geografia</b> , historická geografia, medicínska geografia, kybergeografia, komplexná humánna geografia a i.
<b>Komplexné geografické vedy</b>	regionálna geografia (svetadielov, štátov, prírodných zón, oceánov, makroregiónov, mezoregiónov, mikroregiónov, lokoregiónov a pod.), environmentálna geografia, vojenská geografia, komplexná regionálna geografia a i.
<b>Pomocné geografické vedy</b>	planetárna geografia, geografická kartografia, geoinformatika, priestorová štatistika, fotogrametria a diaľkový prieskum Zeme, demografia a i.

Zdroj: upravené a doplnené podľa Demeka (1987, s. 36) a Haggetta (2001, s. 764).

Z tab. 2 vyplýva, že právna geografia patrí medzi disciplíny humánnej geografie. Právo ako fenomén nemateriálnej povahy a antropogénneho pôvodu patrí k piatemu typu geosfér. Z metodologického hľadiska geografiu charakterizujú dva prístupy: priestorový prístup a syntetický prístup. Právnu geografiu je teda možné v tomto kontexte považovať za čiastkovú disciplínu humánnej geografie, ktorá sa zaoberá priestorovými aspektami právnych systémov a ich vzájomnými interakciami s inými prvkami fyzickogeografickej a humánno geografickej sféry. Ak vychádzame z interpretácie objektu geografie na základe modifikovaného Bochumského modelu (Büttner, 1985 in Matlovič, 2006, s. 20-21), spomínané interakcie môžeme sledovať medzi tromi štruktúrnymi úrovňami s odlišným stupňom vývojovej zložitosti. Právo je súčasťou najvyššej noosférickej a kybersférickej úrovne, ktorá obsahuje nemateriálne entity antropogénneho pôvodu (sféra myslenia, predstáv, vnímania, hodnôt, etických a právnych princípov a noriem, nemateriálnej kultúry, náboženských a ideologických doktrín, virtuálny kyberpriestor). Interakcie sa prejavujú prebiehajúcimi procesmi. Na každej úrovni prebiehajú horizontálne procesy. V našom konkrétnom prípade ide o skúmanie vzájomných vplyvov medzi právom a hodnotovými, náboženskými, etickými a ideologickými entitami. Medzi susednými úrovňami prebiehajú vertikálne procesy. V tomto prípade ide o vzájomné vzťahy medzi právom a sociosférickou úrovňou (teda obyvateľstvom pozostávajúcim jednak z individuálnych osôb ako aj ich rozličných skupín vymedzených na báze biologických, sociálnych, ekonomických, politických a kultúrnych znakov alebo záujmov). Napokon môžeme skúmať diagonálne vzťahy, resp. procesy, čiže vzájomné pôsobenie práva a landšaftnej úrovne, ktorá pozostáva z časti prírodného pôvodu (biofyziosféry) a časti antropogénneho pôvodu (technosféry). Z podstaty modelu Bochumského

modelu vyplýva dôsledok, že pôsobenie práva na krajinu a pôsobenie krajiny na právo musí byť sprostredkované strednou, teda sociosférickou úrovňou (Matlovič, 2006, s. 21). V komplexnom skúmaní celej zložitosti vzájomného pôsobenia troch štruktúrnych úrovní takto chápaného objektu je možné hľadať naplnenie bádateľských ambícií právnej geografie. Pri svojich výskumoch najužšie spolupracuje s právnou vedou (jurisprudenciou), ktorá je jej najbližšou partnerskou disciplínou.

Z epistemologického hľadiska sa na pôde humánnej geografie vytvoril v priebehu jej vývoja celé spektrum bádateľských smerov, resp. paradigiem (bližšie Matlovič a Matlovičová, 2015, s. 33-34). Stručný prehľad doterajších prác, ktorý sme podali v predchádzajúcej časti príspevku potvrdzuje, že i v právnej geografii sa odrazil pomerne komplikovaný vývoj geografického myslenia. V tejto súvislosti je možné počiatky úsilia právnej geografie, charakterizované snahou o inventarizáciu regionálnej diverzity práva a postihnutie vzájomného vplyvu geografického prostredia a práva, zaradiť k modernej pozitivistickej právnej geografii. Moderné post-pozitivistické zameranie právnej geografie v 70. rokoch 20. storočia je späté s humanistickou právnou geografiou (inšpirovanou hermeneutickou filozofiou) a štrukturalistickou právnou geografiou (inšpirovanou najmä dialektickým a historickým materializmom). Od 80. rokov 20. storočia je možné registrovať ďalší rozvoj týchto dvoch prúdov v podobe kontextuálneho prístupu a kritického prístupu a postupný obrat k postmodernej právnej geografii (feministická právna geografia). V ostatných troch deceniách sa objavujú v právnej geografii i reflexie postmodernej a postštrukturalistickej geografie ako sú napr. relačná a augmentovaná (viac ako) humánna geografia. Počas celého obdobia sa udržal aj tradičný prístup majúci ukotvenie v pozitivistickej metodológii, ktorý reprezentuje konvenčná právna geografia.

### 3.3. Právny systém ako kľúčový koncept právnej geografie

Ako vyplýva z vymedzení právnej geografie v oboch uvažovaných kontextoch (jurisprudencie a metageografie), jej ústredným konceptom je právny systém. Do istej miery s ním súvisia ďalšie koncepty – právna kultúra, právna civilizácia, právna rodina, právny štýl a prameň práva, ktoré sa môžu využívať ako kritériá klasifikácie veľkých právnych systémov. Tieto koncepty sa vzájomne líšia mierou komplexnosti (napr. právny štýl je komplexnejší koncept ako prameň práva). Vo všeobecnosti sa pod systémom práva rozumie „*zoskupenie a usporiadanie právnych noriem, inštitútov a odvetví konkrétneho právneho poriadku v určitom štáte v rámci národného práva, resp. štátneho práva*“ (Zoubek, 2016, s. 210). Veľký právny systém (niekedy aj právny okruh) predstavuje „*zoskupenie príbuzných ‚národných‘ právnych systémov, ktoré majú spoločné základné charakteristické znaky*“ (Zoubek, 2016, s. 210).

Najčastejšie sa vyčleňujú systém kontinentálneho práva, systém anglo-amerického práva, zvykové právne systémy, islamský právny systém a hybridné právne systémy. Na ich báze je možné vyčleniť 8 svetových právnych makroregiónov. Prvým je *európsky región kontinentálneho práva*. Patrí do neho väčšina európskych krajín. Pozostáva z viacerých subregiónov: francúzsky, švajčiarsky, nemecký, rakúsky, škandinávsky a subregión strednej a východnej Európy. V jeho rámci sa nachádza niekoľko právnych enkláv. Ide o Maltu a Gibraltár s anglo-americkým systé-

mom, Baskicko so zvykovým právom. Druhým je *európsky región anglo-amerického práva*. Jeho súčasťou je Anglicko, Wales, Severné Írsko a Írsko. Právnymi enklávami sú Škótsko (hybridný systém) a Normanské ostrovy (na báze zvykového práva). Tretím je *euroázijský región kontinentálneho práva*. Jeho súčasťou je Ruská federácia, Arménsko, Gruzínsko, Azerbajdžan, Turecko a krajiny strednej Ázie. K právnym enklávam patria Čečensko a Tatársko v Ruskej federácii, kde sa uplatňuje aj vplyv islamského práva. Štvrtým je *ázijský región hybridného práva*. Rozprestiera sa v južnej časti Ázie a zahŕňa väčšinu krajín s výnimkou Saudskej Arábie, Maldív (islamské právo), Vietnamu, Kambodže a Thajska (kontinentálny systém). Patria tu teda veľké a ľudnaté krajiny ako sú napr. Irán, Pakistan, India, Čína, Malajzia, Indonézia, Filipíny, Južná Kórea a Japonsko a pod. Piatym regiónom je *austrálsko-oceánsky región anglo-amerického práva*. Zahŕňa podstatnú časť štátov a závislých území v tejto časti (Americká Samoa, Austrália, Nový Zéland, Papua-Nová Guinea, Fidži, Šalamúnove ostrovy, Cookove ostrovy, Severné Mariány, Guam, Niue, Nauru, Palau, Kiribati, Tokelau, Tonga, Pitcairnove ostrovy a i.). Výnimkou sú krajiny s dominanciou kontinentálneho (francúzskeho) práva – Nová Kaledónia, Wallis a Futuna, Francúzska Polynézia. V niektorých štátoch Oceánie sa popri anglo-americkom práve uplatňuje aj zvykové právo (napr. Samoa), prípadne mix anglo-amerického, kontinentálneho a zvykového práva (Vanuatu). Šiestym regiónom je *severoamerický región anglo-amerického práva*. V jeho rámci ide o USA (s výnimkou Louisiany) a Kanadu (s výnimkou provincie Quebec). Priradiť k nemu môžeme aj niektoré štáty a závislé územia v karibskej oblasti: Antigua a Barbuda, Bahamy, Barbados, Bermudy, Belize, Britské panenské ostrovy, Dominika, Grenada, Jamajka, Svätý Vincent a Grenadíny, Svätý Krištof a Nevis, Panenské ostrovy, Trinidad a Tobago, Turks a Caicos a pod. Osobitnú pozíciu má Portoriko, ktoré je súčasťou právneho systému USA, avšak s prvkami zvykového a kontinentálneho práva. Siedmym regiónom je *latinskoamerický región kontinentálneho práva*. Zahŕňa prakticky celú Latinskú Ameriku s výnimkou Guyany (hybridný systém) a viaceré štáty a územia v karibskej oblasti (napr. Aruba, Guadeloupe, Haiti, Holandské Antily, Kuba, Dominikánska republika, Martinik a Mayotte). Väčšina krajín je pod vplyvom španielskeho alebo francúzskeho práva. Osobitný charakter má Brazília s vplyvom portugalského práva. Ôsmy región je *africký región hybridného práva*. Zahŕňa prakticky celú Afriku s výnimkou Angoly, Beninu a Stredoafrickej republiky, kde dominuje kontinentálne právo. Nachádzame to rozličné hybridné konštelácie. Je to prienik kontinentálneho a islamského, resp. zvykového práva (napr. Egypt, Tunisko, Sudán, Maroko, Mauritánia, Líbya, Mali, Niger, Čad, Etiópia, Eritrea, Komory, Mozambik, Konžská demokratická republika a Konžská republika), prienik anglo-amerického a islamského resp. zvykového práva (napr. Nigéria, Ghana, Sierra Leone, Libéria, Keňa, Uganda, Tanzánia, Zambia, Malawi a Zimbabwe) a prienik anglo-amerického a kontinentálneho práva s prvkami zvykového práva (napr. Kamerun, Juhoafrická republika, Namíbia) (CIA Book of Facts, 2017).

## 4 ZÁVER

V príspevku sme poukázali na interpretáciu právnej geografie. Tá je chápaná jednak ako subdisciplína právnej vedy (jurisprudencie) a humánnej geografie, resp. ako interdisciplinárne až transdisciplinárne bádateľské pole. V kontexte jurisprudencie ide o pomocnú právnu vedu, pričom jej vymedzenie a chápanie je pomerne úzke. Má úlohu skúmať a objasňovať teritoriálne (priestorové) pôsobenie jednotlivých právnych systémov a študovať ich geografickú podmienenosť. V kontexte geografie sme právnu geografiu zaradili medzi čiastkové disciplíny humánnej geografie, pričom jej úlohou je analýza priestorových aspektov právnych systémov a ich vzájomných interakcií s inými prvkami fyzickogeografickej a humánogeografickej sféry. Poukázali sme na jej vývoj a povahu. Poukázali sme na dve výskumné orientácie právnej geografie. Prvú z nich tvorí konvenčná právna geografia, ktorá pracuje s tradičným chápaním práva, priestoru a geografického výskumu. Využíva tradičné metódy sociálno-vedného výskumu a zameriava sa na inventarizáciu a deskripciu. Nemá problémové zameranie a nezaobrá sa hlbšími teoretickými reflexiami. Typickým príkladom jej snáh sú komparatívne analýzy divergentných a konvergentných črt rozličných právnych režimov, čo štúdium geografických efektov meniacich sa právnych predpisov. Druhým smerom je kritická právna geografia, pre ktorú je príznačná cieľavedomá práca so sociálnymi teóriami a filozofiou. Na rozdiel od konvenčnej právnej geografie je orientovaná problémovo vo vzťahu k sociálno-právnym a právo-priestorovým konceptom. Má angažovaný a kritický postoj k aktuálnym spoločenským a politickým usporiadaniam.

### Literatúra

- ALEXANDER, M. 1968. Geography and the Law of the Sea. *Annals of the Association of American Geographers*, 58, 1, 177-197.
- BENNETT, L., LAYARD, A. 2015. Legal Geography: Becoming Spatial Detectives. *Geography Compass*, 9, 7, 406-422.
- BLACKSELL, M., WATKINS, C., ECONOMIDES, K. 1986. Human geography and law: a case of separate development in social science. *Progress in Human Geography*, 10, 3, 371-396.
- BLOMLEY, N. 2004. *Unsettling the City: Urban Land and the Politics of Property*. New York: Routledge.
- BLOMLEY, N. K., CLARK, G. L. 1990. Law, Theory and Geography. *Urban Geography*, 11, 5, 433-446.
- BLOMLEY, N. K. 1994. *Law, space, and the geographies of power*. New York: Guilford Press.
- BLOMLEY, N. K. 2000. Law, Geography of. In: JOHNSTON, R. J., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M. (eds.) *The Dictionary of Human Geography*. Oxford: Blackwell, 435-438.
- BRAVERMAN, I., BLOMLEY, N. K., DELANEY, D., KEDAR, A. 2014. *The expanding spaces of law. A timely legal geography*. Stanford: Stanford University Press.
- BUČEK, J. 1996. Mesto, štát a územie (Prípadová štúdia hlavného mesta Slovenskej republiky - Bratislavy). *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 36, 127-250.

- BUČEK, J. 2000. Vyjednávanie, mediácia a arbitráž v zmiernovaní etnického napätia na miestnej úrovni. In: *Dynamické vývojové procesy a štruktúry a ich medzinárodný kontext*. Scientific script, vol. 3, FPVaMV UMB, Banská Bystrica, 194-201.
- BUČEK, J. 2003. Štát a územie v regulácii interetnických vzťahov. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 42, 23-39.
- BUČEK, J. 2006. The position of local self-government after main phase of public administration reform in Slovakia. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 48, 167-178.
- BUČEK, J. 2008. Zdaňovanie nehnuteľností a jeho vybrané priestorové aspekty v Slovenskej republike. *Acta Geographica Universitatis Comenianae*, 50, 169-176.
- BUČEK, J. 2011. Building of regional self-government in Slovakia. The first decade. *Geografický časopis*, 63, 1, 3-27.
- BUTLER, A. 2009. Critical legal studies and the politics of space. *Social & Legal Studies*, 18, 3, 313-332.
- BÜTTNER, M. 1985. Zur Geschichte und Systematik der Religionsgeographie. *Geographia Religionum, Band I.*, Berlin: Dietrich Reimer Verlag.
- CIA Book of Facts, 2017. *CIA The World Factbook* [online] [cit. 2017-05-24]. Dostupné na: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/2100.html>>
- CLARK, G. L. 1981. Law, the state, and the spatial integration of the United States. *Environment and Planning A*, 13, 1197-1232.
- CLARK, G. L. 1985. *Judges and the Cities: Interpreting Local Authonomy*. Chicago: Chicago University Press.
- CLARK, G. L. 1989. The geography of law. In: Peet, R., Thrift, N. (eds.) *New Models in Geography. The Political-Economy Perspective*, vol. 1., London: Routledge, 337-367.
- COLLIS, C. 2009. The geostationary orbit: a critical legal geography of space's most valuable real estate. *The Sociological Review*, 57, 1, 47-65.
- D'ARCUS, B. 2014. Extraordinary rendition, law and the spatial architecture of rights. *ACME: An International E-Journal for Critical Geographies*, 13, 79-99.
- DAVID, R. 1950. *Traité élémentaire de droit civil comparé: introduction à l'étude des droits étrangers et à la méthode comparative*. Paris: R. Pichon, R. Durand-Auzias.
- DELANEY, D. 2009. Law and Law Enforcement. In: Kitchin, R., Thrift, N. (eds.) *International Encyclopedia of Human Geography*, vol. 6. Oxford: Elsevier, 165-171.
- DELANEY, D. 2010. *The Spatial, the Legal, and the Pragmatics of World-Making: Nomospheric Investigations*. New York: Routledge
- DELANEY, D. 2015. Legal geography I: Constitutivities, complexities, and contingencies. *Progress in Human Geography*, 39, 1, 96-102.
- DEMEK, J. 1987. *Úvod do štúdia teoretickej geografie*. 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo.
- FOREST, B. 2000. Legal geographies. Placing the law in geography. *Historical Geography*, 28, 5-12.
- FRUG, G. 1980. The City as a Legal Concept. *Harvard Law Review*, 93, 1057-1154.
- FRUG, G. 1998. City Services. *New York University Law Review*, 73, 23-96.
- GERLOCH, A. 2007. *Teorie práva*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk.
- GOODWIN, M., PAINTER, J. 1996. Local Governance, the Crises of Fordism and the Changing Geographies of Regulation. *Transactions of the Institute of British Geographers*, 21, 4, 635-648.
- GRAHAM, N. 2010. *Landscape: property, environment, law*. Abingdon: Routledge.
- GROSSFELD, B. 1983. Geography and law. *Michigan Law Review*, 82, 1510-1519.
- HAGGETT, P. 2001. *Geography. A Global Synthesis*. Harlow: Prentice Hall.
- HAMPL, M. 2000. Sociálni geografie: hľadání predmetu studia. *Geografický časopis*, 52, 1, 33-40.
- HOLDER, J., HARRISON, C. (eds.) 2003. *Law and Geography*. Oxford: Oxford University Press.
- HUNTINGTON, S. 2001. *Střet civilizací. Boj kultur a proměna světového řádu*. Praha: Rybka Publishers.

- KILLIAN, T. 1998. Public and Private, Power and Space. In Light, A., Smith, J. (eds.) *Philosophy and Geography II: The Production of Public Space*. Lanham: Rowman and Littlefield, 115-134.
- KNAPP, V. 1995. *Teorie práva*. Praha: C. H. Beck.
- KNAPP, V. 1996. *Velké právní systémy: úvod do srovnávací právní vědy*. Praha: C. H. Beck.
- KOCOUREK, A., WIGMORE, J. H. (eds.) 1918. *Formative Influences of Legal Development*. Boston: Little, Brown.
- MALÍKOVÁ, E., BUČEK, J. 1998. Case Studies in Corporate Merger and Privatisation: Slovak Law and Practice. In: *Introduction to competition and state aid law of the European Union. Central and Eastern European Legal Studies*, vol. 1, European Review of Public Law Special edition, 249-254.
- MATLOVIČ, R. 2006. Geografia – hľadanie tmelu (k otázke autonómie a jednoty geografie, jej externej pozície a inštitucionálneho začlenenia so špecifickým zreteľom na slovenskú situáciu). *Folia Geographica*, 44, 9, 6-43.
- MATLOVIČ, R., MATLOVIČOVÁ, K. 2015. *Geografické myslenie*. Prešov: FHPV PU.
- MITCHELL, D. 1997. The Annihilation of Space by Law: The Roots and Implications of Anti-Homeless Laws. *Antipode*, 29, 303-335.
- MORAN, L., MCGHEE, D. 1998. *Perverting London: The Cartographic Practices of Law. Law and Critique*, 9, 2, 207-224.
- PHILIPPOPOULOS-MIHALOPOULOS, A. 2007. Introduction: in the lawscape. In: Philipopoulos-Mihalopoulos, A. (ed.) *Law and the City*. Abingdon: Routledge-Cavendish, 1-20.
- PHILIPPOPOULOS-MIHALOPOULOS, A. 2010. Law's Spatial Turn: Geography, Justice and a Certain Fear of Space. *Law, Culture, and the Humanities*, 20, 1-16.
- PLATT, R. H. 1996. *Land Use and Society. Geography, Law and Public Policy*. Washington D. C.: Island Press.
- SAND, P. H. 1971. Current trends in African legal geography: The interfusion of legal systems. *The Journal of Legal Pluralism and Unofficial Law*, 3, 5, 1-27.
- SANTOS, B. S. 1985. On Modes of Production of Law and Social Power. *International Journal of the Sociology of Law*, 13, 299-336.
- SANTOS, B. S. 1995. *Toward a New Common Sense: Law, Science and Politics in the Paradigmatic Transition*. London: Routledge.
- SEMPLE, E. C. 1918. The influences of geographic environment on law, state and society. In: Kocourek, A., Wigmore, J. H. (eds.) *Formative influences of Legal Development*, Boston: Little, Brown and Company, 215-233.
- SLAVÍK, V. 1997. Proces tvorby zákona o územnom a správnom usporiadaní Slovenskej republiky (1990-1996). *Geografia*, 5, 4, 136-139.
- SLAVÍK, V., ŠVOŇAVEC, M. 1996. Spatial organization of local state administration in Slovakia. *Acta Facultatis Rerum Naturalium Universitatis Comenianae, Geographica*, 37, 256-263.
- STANLEY, CH. 1996. *Urban Excess and the Law: Capital, Culture and Desire*. London: Cavendish Publishing.
- STEWART, A., BURRIDGE, R. 1989. Housing Tales of Law and Space. *Journal of Law and Society*, 16, 1, 65-82.
- TAYLOR, W. (ed.) 2006. *The Geography of Law: Landscape, Identity and Regulation*. Oxford and Portland: Hart Publishing.
- THOMSON, G. L., SHELLEY, F. M., WIJE, CH. (eds.) 1997. *Geography, Environment, and American Law*. Niwot, Colo.: University Press of Colorado.
- TÓTHOVÁ, M. 2010. *Právna komparatistika. Velké právne systémy*. Košice: Univerzita P. J. Šafárika.
- WARF, B., ARIAS, S. 2009. Introduction: the reinsertion of space in the humanities and social sciences. In: Warf, B., Arias, S. (eds.) *Spatial Turn: Interdisciplinary Perspectives*. London: Routledge. 1-10.
- WHATMORE, S. 2006. Materialist returns: practicing cultural geography in and for a more-than-human world. *Cultural Geographies*, 13,4, 600-609.

- WHITE, A. 2002. Geographies of asylum, legal knowledge and legal practices. *Political Geography*, 21, 8, 1055-1073.
- WHITTLESEY, D. 1935. The impress of central authority upon the landscape. *Annals of the Association of American Geographers*, 25, 85-97.
- WIGMORE, J. H. 1928. *A panorama of the world's legal systems*. 3 volumes. St. Paul: West Publishing Company.
- WIGMORE, J. H. 1929. A map of the world's law. *Geographical Review*, 19, 1, 114-120.
- WILLIAMS, S. 2013. Licit narcotics production in Australia: legal geographies nomospheric and topological. *Geographical Research*, 51, 4, 364-374.
- ZOUBEK, V. 2016. *Postmoderní právovéda a státověda*. Plzeň: Aleš Čeněk.
- ZWEIGERT, K., KÖTZ, H. 1996. *Einführung in die Rechtsvergleichung auf dem Gebiete des Privatrecht*. 3. vyd. Tübingen: J. C. B. Mohr (Paul Siebeck).

## **Legal geography: the interpretation in the contexts of jurisprudence and meta-geography**

### **Summary**

This paper deals with the interpretation of legal geography in the contexts of jurisprudence and meta-geography. Legal geography in the context of jurisprudence is considered a supportive legal science. The scope of legal geography in this context is rather narrow. Its main role is exploring and clarifying the territorial (spatial) impact of individual legal systems and studying their geographical conditionality. Legal geography in the metageographical context is considered a subdiscipline of human geography, which task is to analyze the spatial aspects of legal systems and their interactions with other elements of the physical geographic and human geographic sphere. There is also group of authors, which consider the legal geography an interdisciplinary or transdisciplinary research field.

The paper has referred to two orientations of legal geography. The first is conventional law geography, which works with the traditional understanding of law, space and geographic research. It uses traditional methods of social sciences and focuses on inventory and description. It does not deal with deeper theoretical reflections. A typical example of this effort is the comparative analysis of the divergent and convergent features of different legal regimes, which study the geographic effects of changing legislation. The second direction is critical legal geography, for which the purposeful work with social theories and philosophy is typical. It has a committed and critical attitude to current social and political arrangements.